

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 149/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., P., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžnč 8/2011 z 26. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2012 doručená sťažnosť J. B., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžnč 8/2011 z 26. januára 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom súdneho konania sp. zn. 7 Sžnč 8/2011 na odstránenie nečinnosti správneho orgánu verejnej správy. Najvyšší súd ako vecne príslušný súd v uvedenej veci rozhodol napadnutým uznesením tak, že návrh sťažovateľa zamietol.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa listom z 21. februára 2010 obrátil na S., ústredie (ďalej len „S.“), v ktorom vyjadril nespokojnosť s vybavením jeho žiadosti zo 7. januára 2010 „o zastavenie zrážok z exekúcie“ a žiadal oznámiť, ako chce S. postupovať. Následne 20. decembra 2010 zaslal sťažovateľ S. doporučený list označený ako „Vyplatenie nezákonne zrazenej sumy z dôchodku - oznámenie o začatí konania“, v ktorom sťažovateľ žiadal, aby mu bolo rozhodnutím priznané, že má nárok na neprávom odňatú sumu z jeho invalidného dôchodku. Sťažovateľ nespokojný s vybavením veci listom S. 24. januára 2011 doručil Krajskému súdu v Prešove návrh na odstránenie nečinnosti správneho orgánu verejnej správy. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 1 S 13/2011 z 15. júna 2011 vec postúpil najvyššiemu súdu ako vecne príslušnému súdu. Najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že návrh sťažovateľa zamietol.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ «listom zo 14. júla 2010 žiadal odporkyňu, aby odstránila svoje nezákonné konanie, ktoré spočíva v nedôvodnom výkone zrážok z jeho invalidného dôchodku.

Odporkyňa jeho žiadosti nevyhovela, preto ďalším podaním z 20. decembra 2010, označeným ako „Oznámenie o začatí konania“ žiadal o vydanie rozhodnutia o odstránení nezákonného stavu. Odporkyňa na túto žiadosť reagovala len listom, v ktorom vysvetľuje svoj postoj ale jej tvrdenia podľa navrhovateľa nie sú v súlade so zákonom.

Odporkyňa vo svojom písomnom vyjadrení namietala, že nemá právomoc odmietnuť vykonanie zrážok z invalidného dôchodku, nariadených na základe príkazu exekútora, ani bez príkazu exekútora znížiť alebo zastaviť exekučné zrážky. Postup S. pri vykonávaní zrážok z dôchodkovej dávky na základe príkazu súdneho exekútora upravuje zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“), lebo § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov výkon exekučných zrážok z dôchodkových dávok neupravuje...

Nečinnosť je také správanie sa správneho orgánu ktorým porušuje svoju povinnosť rozhodnúť bez zbytočných prieťahov vo veci, patriacej do jeho právomoci aj keď mu v rozhodnutí nebráni žiadna zákonná prekážka. Nečinnosť sa najčastejšie prejavuje v nevykonaní potrebných úkonov alebo v zbytočných prieťahoch (v nerobení žiadnych úkonov) pri postupe správneho orgánu, ale môže sa prejaviť aj v tom, že namiesto rozhodnutia správny orgán poukazuje na nedostatok právomoci a vec vybaví listom alebo informáciou, prípadne konanie zastaví záznamom v spise a podobne...

Treba uviesť, že v danej veci odporkyňa o nariadení a vykonaní exekúcie nekoná a ani nerozhoduje. Má len postavenie platiteľky dávky v zmysle § 89 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len Exekučný poriadok), ktorá na základe príkazu na začatie exekúcie vykonáva zrážky z invalidného dôchodku povinného a nevypláca povinnému zrazené sumy.

Možno pripomenúť, že rozhodnúť o odklade exekúcie prípadne o zastavení exekúcie v zmysle § 56 a § 57 Exekučného poriadku by mohol, aj príslušný súd. Takýmto súdom však v danej veci nie je súd v správnom súdnictve. Takúto právomoc však nemá odporkyňa, preto jej súd nemohol uložiť, aby prestala vykonávať zrážky z dôchodku navrhovateľa. Návrh na odstránenie nečinnosti odporkyne v danej veci preto musel súd zamietnuť ako nedôvodný.».

Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že „porušovateľom boli porušené právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1/ a odst. 2/ Ústavy Slovenskej republiky“. Podľa názoru sťažovateľa „konanie o neprávom zrazenej sumy z invalidného dôchodku je konanie, ktoré prebieha podľa ustanovení § 172 až 225 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a nárok na vrátenie neprávom zrazenej sumy sa posudzuje s odkazom na § 112 toho istého zákona. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ani konkrétne § 112 nehovorí, že neprávom zrazenú sumu z priznaného invalidného dôchodku nie je možné vrátiť, keď prebieha, alebo prebiehala exekúcia. Nehovorí o tom ani exekučný poriadok. Porušovateľ – Najvyšší súd SR nedokázal v tomto súdnom konaní správne posúdiť, rozlíšiť právnu podstatu a odlišnosti nárokov a uplatniť toto chránené právo sťažovateľa prihliadnutím na Nariadenie vlády č. 268/2006 Z. z., ktoré hovorí, že pri dvoch nezaopatrených detí je možné zraziť len vtedy, keď výška dôchodku v prípade sťažovateľa bude vyššia ako je 492,- €.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ v závere sťažnosti ústavnému súdu navrhol, aby nálezom vyslovil, že „uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej č. k. 7 Sžnč/8/2011 zo dňa 26. januára 2012 boli porušené základné ľudské práva alebo slobody a aby toto uznesenie zrušil. Zároveň sťažovateľ žiada Ústavný súd Slovenskej republiky, aby mu s odkazom na čl. 127 ods. 3 Ústavy SR priznal finančné zadostučinenie vo výške 300,- €.“

Sťažovateľ tiež žiadal, aby mu ústavný súd pre účely tohto konania ustanovil „advokáta z centra právnej ochrany“. Svoju žiadosť odôvodňoval nepriaznivým zdravotným stavom a zlou finančnou situáciou.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

V úvode považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že sťažnosť sťažovateľa sa vyznačuje značnou nekoncepčnosťou svojho obsahu, a preto ústavný súd sa pri prerokovaní tejto sťažnosti v prvom rade vysporiadal s nejednoznačným petitom sťažnosti a posúdil vychádzajúc z celého obsahu sťažnosti jej predmet tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

Ústavný súd vzhľadom na to, že v prípade tejto sťažnosti boli už na prvý pohľad zjavné dôvody, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie (ako to vyplýva z ďalšieho textu odôvodnenia), nevyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie advokáta pre účely tohto konania, pretože ani jeho ustanovenie by nemohlo viesť k odlišnému výsledku v tomto konaní.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľova námietka spočíva v jeho odlišnom právnom názore na vec a na základe toho sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd tým, že nesprávne posúdil právnu podstatu ním uplatneného nároku, zároveň porušil aj jeho označené základné práva.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne uviedol dôvody, na základe ktorých dospel k záveru o nedôvodnosti sťažovateľovho návrhu na odstránenie

nečinnosti správneho orgánu verejnej správy, ktoré aj náležitým spôsobom odôvodnil. Ústavný súd preto konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu *prima facie* nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a dodáva, že relevantnému právnemu záveru predchádzal racionálny, a teda ústavne konformný výklad dotknutej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený záver nedostatku právomoci správneho orgánu rozhodnúť o požadovanom nároku sťažovateľa na „*vyplatenie nezákonne zrazenej sumy z dôchodku*“. Inak povedané, keďže správny orgán vo veci požadovanej sťažovateľom nemohol konať a rozhodnúť, nemohol byť ani nečinný.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04), kvalifikuje ústavný súd takúto sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Berúc do úvahy úzku spätosť tvrdení sťažovateľa, ktorými argumentoval v prospech záveru o porušení svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy na jednej strane a základného práva na súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy na strane druhej, ústavný súd konštatuje, že ústavne požadovaná kvalita poskytovanej súdnej ochrany bola v sťažovateľovom prípade konkretizovaná práve požiadavkou na ústavne konformný prístup najvyššieho súdu pri preskúmaní napadnutého administratívneho postupu vyžadujúci dôsledné rešpektovanie ustanovení piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Takýto prístup potvrdzuje aj ustálená judikatúra ústavného súdu (IV. ÚS 46/04). Keďže ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti k záveru o vylúčení akejkoľvek možnosti konštatovania porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1

ústavy, rovnaký záver platí aj o možnosti zistenia porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného mu čl. 46 ods. 2 ústavy pri meritórnom prerokovaní jeho sťažnosti, a v tejto časti hodnotí sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd na záver pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Ústavný súd na základe uvedených dôvodov o sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľom v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2012